

Miran Kondrič^{1,2},
Xiaopeng Zhang³

50 let »ping pong diplomacije«

Izvleček

V obdobju hladne vojne med Ljudsko republiko Kitajsko in ZDA nikomur ne bi prišlo niti slučajno na misel, da lahko še tako zapleten diplomatski spor reši le 38mm velika celuloidna žogica. Po več kot dve desetletji trajajočem komunikacijskem mrku, ki izhaja iz Kitajske revolucije leta 1949, je »ping pong diplomacija« leta 1971 olajšala začetek prijateljskih odnosov med ZDA in LR Kitajsko. Ob obisku ameriškega predsednika Richarda Nixona je Kitajski predsednik Mao Cetung v svet poslal še danes najbolj priljubljeno namiznoteniško metaforo: »Majhna žogica premika veliko žogo«.

Ključne besede: namizni tenis, zgodovina, hladna vojna, diplomacija

Reklamna fotografija (foto: Associated press, 1971)

50 years of »Ping Pong Diplomacy«

Abstract

During the Cold War between the People's Republic of China and the United States, it would not have occurred to anyone that even such a complex diplomatic dispute could be solved by only a 38mm celuloid ball. After more than two decades of communication eclipse stemming from the Chinese Revolution of 1949, „ping pong diplomacy“ in 1971 facilitated the beginning of friendly relations between the United States and the People's Republic of China. During the visit of US President Richard Nixon, Chinese President Mao Zedong sent the most popular table tennis metaphor to the world today: „A small ball moves a big ball.“

Key words: table tennis, history, cold war, diplomacy

¹Univerza v Ljubljani, Fakulteta za šport

²Mednarodna namiznoteniška zveza, Lausanne, Švica

³Kitajska namiznoteniška zveza, Peking, Kitajska

Letos poteka natanko pol stoletja od znamenitega diplomatskega dogodka, ki je v veliki meri spremenil politiko med vzhodom in zahodom in na stečaj odprl vrata do takrat precej zaprti Kitajski.

»Ping Pong Diplomacy« (namiznoteniška diplomacija) je pojem, ki izvira s Kitajske. Na Kitajskem je namreč uradno ime za namizni tenis – ping-pong. Je poleg Albanije edina država, ki ima v svojem uradnem imenu naziv ping-pong – vse ostale države uporabljajo v imenu namizni tenis (<https://directory.ittf.com/#/home>). Mednarodna namiznoteniška zveza (ITTF) vključuje 226 članic in vse, razen Kitajske in Albanije, uporabljajo v svojem imenu uraden naziv za športno panogo in to je namizni tenis. Še posebej pomembno je to imenovanje od leta 2011, ko so se v svetu pojavila nova tekmovalja. Organizirano je bilo prvo svetovno prvenstvo v ping-pongu (igra se z loparji obloženimi s smirkovim papirjem ali pa samo z lesenim delom loparja). ITTF je leta 2011 uradno priznal ping-pong kot dodatno panogo, danes pa je s strani ITTF-a populariziran še TTX (igra namiznega tenisa na prostem). O razliki med ping-pongom in namiznim tenisom je bilo nekaj več napisanega v 65(3-4) številki revije Šport.

»Ping Pong Diplomacy« se nanaša na dogodek, ki je odprl vrata do leta 1971 precej zaprti LR Kitajski. V letih po komunistični revoluciji Mao Cetunga leta 1949 so se odnosi med Ljudsko republiko Kitajsko in Združenimi državami Amerike precej ohladili na račun vojne propagande, trgovinskega embarga in diplomatskega molka. Posredno sta se državi srečali na bojnem polju med korejsko vojno, vendar pa v več kot 20 letih noben Američan ni stopil na Kitajsko tla vse do znamenite »ping pong diplomacije«. Vsa prizadevanja za ponovno vzpostavitev komunikacije so do tega leta neslavno propadla, tudi tista na najvišjem državnem nivoju, pa čeprav je ameriški predsednik Richard Nixon že leta 1967 zapisal v svoj program: »Preprosto si ne moremo privoščiti, da bi za vedno pustili Kitajsko zunaj družine narodov«. Skladno z njegovim programom sta sicer državi vzpostavili »skrito diplomacijo« in tajno komunikacijo, toda do resničnega napredka pri vzpostavitvi odnosov je prišlo šele leta 1971 med 31. svetovnim namiznoteniškim prvenstvom v Nagoji na Japonskem.

Pred tem prvenstvom so Kitajci nazadnje nastopili na SP v Ljubljani leta 1965. V Ljubljani so bili z naskokom najboljša reprezentanca, saj so poleg obeh osvojenih

ekipnih naslovov, od 32 možnih medalj v konkurenci posameznikov (posamezno, pari, mešani pari) osvojili kar 23 (1 medalja je pripadala Nemčiji, preostalih 8 pa Japonski).

V času 31. svetovnega prvenstva pa se je zgodil dogodek, ki je spremenil svetovno politično sliko. Potem, ko je zaključil trening z enim od Kitajskih igralcev je šele 19-letni ameriški igralec Glenn Cowan zamudil avtobus svoje reprezentance. Med vračanjem iz dvorane v hotel je tako vstopil na avtobus, v katerem je že bila celotna kitajska reprezentanca. Na presenečenje vseh kitajskih igralcev, ki so na vstop dolgočasega in bradatega Američana gledali precej po strani, je k njemu pristopil njihov najboljši igralec Zhuang Zedong in mu ponudil roko ter preko tolmača z njim tudi spregovoril nekaj besed. V znak miroljubnega srečanja mu je celo podaril svilen sliki z motivom kitajskih gora Huangshan. Cowan, ki se je sam označeval za »hipija« je že naslednji dan Zedonga poiskal v hotelu in mu podaril majico s simbolom miru in besedilom skupine The Beatles »Let it Be«. Fotografiji in snemalci so nepričakovano srečanje igralcev ujeli v objektivne in kmalu je le-to postalo glavna tema o kateri se je govorilo v času celotnega turnirja. Večina japonskih časopisov je naslednji dan pod udarno novico objavila zapis o srečanju dveh namiznoteniških igralcev.

Kitajski igralci so na svetovno prvenstvo v Nagoji prišli z ukazom Mao Cetung, da se morajo izogibati stikom z Američani. Toda, ko je prejel informacijo o srečanju Zhuang Zedonga in Cowana, je predsednik Mao Cetung hitro ugotovil, da je to lahko odlična politična priložnost in je svojega igralca pohvalil kot odličnega namiznoteniškega igralca ter še boljšega diplomata. Ob zaključku prvenstva, ko se je ameriška reprezentanca že odpravljala na pot domov, je predsednik Mao Cetung poskrbel za veliko presenečenje, ko je celotno ameriško reprezentanco na stroške LR Kitajske povabil na obisk Pekinga. Igralcem in spremstvu ni bilo treba dvakrat reči ter so po posvetu s svojim veleposlaništvom na Japonskem povabilo z veseljem sprejeli. V svojih spominih je predsednik Nixon pozneje zapisal: »Bil sem tako presenečen kot tudi zadovoljen. Nikoli nisem pričakoval, da se bo Kitajska pobuda uresničila v obliki ping-pong diplomacije«.

10. april 1971 je zapisan kot zgodovinski dan v analih namiznoteniške zgodovine. Tega dne je 15 članov ameriške reprezen-

Glenn Cowan (foto: Bian Yuxiang – TTWM)

tance prečkalo most iz Hongkonga na Kitajsko. Čeprav ameriška ekipa ni bila ravno uspešna, saj so na prvenstvu zasedli šele 24. mesto, pa je bilo njihovo navdušenje ob spoznanju, da bodo na Kitajskem deležni tudi namiznoteniških treningov, neprecenljivo. S svojim obiskom so se zagotovo nehoti prelevili iz namiznoteniških igralcev v diplomate.

V sklopu povabila je ameriška reprezentanca potovala po Kitajski in si ogledala mesta kot so Guangzhou, Peking in Šanghaj. V teh mestih še danes organizirajo namiznoteniške turnirje na najvišjem nivoju. Tim Boggan v svojih spominih na to nepozabno potovanje govori predvsem o raznolikostih, ki so mu najbolj ostale v spominu: »Ulice so bile drugačne, hrana je bila drugačna.

Tim Boggan (foto: Bian Yuxiang – TTWM)

Dvoboj KIT : ZDA (foto: Bian Yuxiang – TTWM)

Ljudje so se razlikovali. Kolesa so bila drugačna. Prav nič ni bilo tako kot je doma.

Poleg obiska večjih mest je sledil še obisk Kitajskega zidu, Poletne palače in oper z revolucionarno tematiko. Ni pa šlo tudi brez ekshibicijskih tekem, ki so jih praviloma dobili domači igralci, vendar pa so tudi tukaj v prvi plan prihajale občasno misli o tem, da je tekma namenjena tudi temu, da namizni tenis doseže tisto, kar ni bilo moč doseči po diplomatskih kanalih.

Zaključna prireditev za goste iz Amerike je bila organizirana v Pekinški veliki dvorani, kjer je bil med gosti tudi premier Chou En-lai, ki je igralcem čestital ob odprtju novega poglavja med LR Kitajsko in ZDA, ter bil kar nekoliko presenečen, ko ga je Glenn Cowan povprašal o njegovem mnenju o ameriškem »hipi« gibanju. Njegov odgovor pa je bil zelo preprost: »Mladost želi iskati resnico in iz tega iskanja se bodo verjetno pojavile različne oblike sprememb.«

Že med samim obiskom, natančneje 14. aprila 1971, je predsednik Nixon sporočil, da ZDA opuščajo prepoved potovanj in trgovinski embargo proti Kitajski. Takoj po končanem obisku sta državi ponovno odprli vse komunikacijske poti, v mesecu juliju pa je sledil še skrivni obisk svetovalca za nacionalno varnost Henryja Kissingerja.

Učinki tega, kar se je takrat poimenovalo »Ping Pong Diplomacy«, so se kot cunami prikazali šele naslednje leto. Kot odgovor na popotovanje ameriške ekipe so Kitajci

poslali svojo namiznoteniško ekipo na turnejo po osmih ameriških mestih. Še bolj pa je odmeval v svetu februarški obisk predsednika Richarda Nixona v LR Kitajski, ki je bil tudi prvi ameriški predsednik v zgodovini, ki je stopil na kitajska tla. Med osemdnevnim potovanjem se je predsednik Nixon srečal s premierjem Chou En-lai-em in predsednikom Mao Cetung-om ter ostalimi visokimi predstavniki. Nixon je obisk poimenoval »teden, ki je spremenil svet«. Vse kredite za normalizacijo ameriško-kitajskih odnosov pa je podelil namiznemu tenisu. Videt je bilo, da so vsi udeleženi še posebej uživali v načinu, kako je do samega rezultata prišlo, ne pa toliko v rezultatu samem. Chu En-lai je v eni od svojih izjav izpostavil: »Še nikoli v zgodovini šport ni bilo tako učinkovito uporabljen kot mednarodno orodje«.

Iz Ping Pong diplomacije je verjetno najbolj znana metafora, ki poudarja pomembnost namiznega tenisa Mao-va izjava: »Majhna žogica premika veliko žogo«. Dogodki, povezani z ping pong diplomacijo so bili ocenjeni kot velik diplomatski uspeh in pomemben korak k normalizaciji odnosov med LR Kitajsko in ZDA.

Ping pong diplomacija je skozi 50 let doživela tudi nekatere ponovitve v svetu, vendar nikoli ni bila tako uspešna, kot v primeru Kitajske in ZDA, pa čeprav je bilo v nekaterih primerih vsaj do neke mere politično zblíževanje spodbujeno. Mednarodna namiznoteniška zveza (ITTF) je tako na primer ping pong diplomacijo oživila

leta 2018, ko bi si v četrtfinalu ekipnega tekmovanja morali nasproti stati Severna in Južna Koreja. Z dogovorom med ITTF-om ter obema reprezentancama je prišlo do združitve obeh in nastopa v nadaljevanju tekmovanja z združeno ekipo. Ob tem je pa potrebno omeniti, da to ni bil prvi poskus združevanja obeh Korej, saj so že leta 1991 na svetovnem namiznoteniškem prvenstvu nastopili kot enotno moštvo in takrat nepričakovano presenetili reprezentanco Kitajske ter postali ekipni svetovni prvaki.

Zanimivost 1

Ping Pong diplomacija je bila omenjena tudi v filmu Forrest Gump iz leta 1994, ki ga je upodobil znani filmski igralec Tom Hanks. Po hudi poškodbi v bitki Forrest razvije izjemne sposobnosti za namizni tenis in se pridruži ekipi ameriške vojske – sčasoma tekmuje s kitajskimi ekipami na turneji dobre volje.

Zanimivost 2

Proti Zhuang Zedongu je igral tudi slovenski igralec Edvard Vecko na svetovnem prvenstvu leta 1963 v Pragi. V tretjem krogu turnirja je Zhuang Zedongu vzel prvi niz, in to je bila prava senzacija. Bil je prvi evropski igralec, ki je proti Kitajcem dobil niz.

Edvard Vecko in Zhuang Zedong (foto: Edvard Vecko)

Prof. dr. Miran Kondrič
Univerza v Ljubljani, Fakulteta za šport
Gortanova 22, 1000 Ljubljana
miran.kondric@fsp.uni-lj.si